

**ІНФОРМАЦІЙНА МОГУТНІСТЬ ДЕРЖАВИ
ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ
ЇЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ
У СУЧАСНОМУ СВІТІ**

АЛЕКСАНДРУК В.Є.,
кандидат технічних наук

**Міністерство закордонних справ
України,
перший секретар**

Бурхливий розвиток глобальних інформаційних мереж кардинально змінив життя мільйонів людей. Персональний комп'ютер став головним засобом обробки, передачі інформації і спілкування між людьми¹.

Людство швидко рухається до «інформаційного суспільства», «такого суспільства, в якому якість життя, а також перспективи соціальних змін і економічного розвитку все більше і більше залежать від інформації і її використання»².

Вже сьогодні багато елементів «інформаційного суспільства» стали невід'ємною складовою частиною нашого життя. Головними рисами сучасного етапу становлення і розвитку «інформаційного суспільства» є масове запровадження новітніх інформаційних технологій, перш за все, телекомунікаційних мереж і ПЕОМ, у сфері управління, економіки, військової і фінансової діяльності, наукових досліджень, послуг, побуту тощо. Це галузь прикладного знання, яка відзначається сукупною інформаційною могутністю і конкретними програмами, що забезпечують створення передової інформаційної індустрії. Галузь, яка спирається на розгалужене законодавче регулювання інформаційного обміну і розвивається у рамках національної інформаційної політики держави.

На думку багатьох фахівців, поряд з такими показниками рівня життя, як середня тривалість життя, забезпеченість житлом тощо, масштаби використання інформаційної техніки і технологій стали одним із ключових факторів, які визначають соціокультурний рівень розвитку суспільства.

Рушійною силою стрімкого розвитку інформаційних технологій і послуг у сучасному світі є, безумовно, досягнення в галузі інформатики і прагнення виробників інформаційної техніки, продуктів і послуг

домінувати на ринку. розширювати їх використання, пропонувати споживачам нові їх види і, в результаті цього, отримувати високий прибуток. Проте визначальним фактором є усвідомлення вищими політичними, військовим, фінансовими і промисловими елітами провідних країн світу значимості інформації як особливого виду ресурсу інтелектуальної діяльності, необхідного для забезпечення розвитку і управління суспільством поряд з традиційно відомими матеріальними, енергетичними, фінансовими і трудовими ресурсами³.

Однією із головних особливостей інформаційного ресурсу є його властивість впливати на розум і поведінку окремих особистостей і суспільства в цілому, і що особливо важливо, у заданому напрямку.

Врахування і використання цієї особливості дозволяє вищому керівництву держави через функцію керування інформаційними ресурсами забезпечити реалізацію власних цілей і просування інтересів держави на міжнародній арені. Це, на думку багатьох експертів, призводить до зміни структури і технологій влади, акумуляції останньої в руках тих, хто керує інформаційними потоками і ресурсами. Саме ця обставина підштовхує керівні кола розвинутих країн активно брати участь у формуванні інформаційної політики, вдосконаленні національних інформаційних інфраструктур, захисті і забезпеченні безпеки інформаційних систем, міжнародному обміні інформацією і створенні урядових комп'ютерних систем.

Таким чином, одним із найважливіших засобів реалізації національних інтересів держави у сучасному світі стає інформаційна могутність, володіння якою, окрім всього іншого, «вносить суттєві корективи у стратегію оборонної і зовнішньої політики»⁴.

До головних складових інформаційної могутності держави у світі слід віднести:

- розробку, виробництво і використання інформаційних технологій;
- наявність систем і засобів збирання, обробки і доведення інформації до споживачів;
- участь у міжнародному інформаційному обміні;
- проведення цілеспрямованої інформаційної політики;
- послідовні зусилля по збереженню і зміцненню передових позицій в інформаційній сфері;
- володіння методами і способами впливу (маніпуляції) через засоби масової інформації (ЗМІ) на індивідуальну поведінку, масову свідомість різних соціальних груп і суспільну свідомість в цілому;
- розробку концепцій «інформаційних війн» і «інформаційної зброї».

Ефективність використання інформаційної могутності держави у значній мірі залежить від здатності владних структур і ЗМІ цієї держави діяти скоординовано (особливо з питань зовнішньої політики), у вигідному для себе світлі формувати ставлення світового

співтовариства до тих чи інших проблем, впливати на національні засоби масової інформації інших країн, а в окремих випадках ставити їх фактично під свій контроль.

Науково-технічна революція у галузі комунікацій призвела до безпрецедентного зростання ролі і впливу ЗМІ у політичному житті сучасної держави. При цьому ЗМІ стають не тільки виразниками інтересів правлячих кіл і великих компаній, але і починають відігравати самостійну політичну роль, вони змінюють наші уявлення про реальний світ: якщо про якусь подію не пройшла інформація у засобах інформації, то можна вважати, що й самої події ніби не було; зате, потрапивши в електронне середовище, інформація про подію починає жити новим життям за своїми законами.

Слід зазначити, що при формальній незалежності ЗМІ провідних країн світу від державних структур, головним інформаційно-пропагандистським вектором цих засобів на міжнародній арені є захист, перш за все, національних інтересів власної країни. Такий стан речей особливо контрастує з позицією багатьох українських ЗМІ, які все ще перебувають у стані війни з різними політичними партіями. Власне, через гіпертрофовану внутрішньополітичну боротьбу відбувається ослаблення української державності.

Таким чином, підсумовуючи вищенаведене, слід зазначити, що інформаційна могутність держави як один із засобів реалізації її національних інтересів у сучасному світі виходить на передній план, у порівнянні зокрема з економічною і військовою компонентами внутрішньої і зовнішньої політики держави.

ПОСИЛАННЯ

¹ The world information Report 1998. – Paris: UNESCO. 1997; The world information Report 1999-2000 / The media and the challenge of the new technologies.- Paris: UNESCO. 1997.

² Martin W.I. The information society – idea or reality?// Asbib Pos. – L., 1988. Vol.40.- № 11/12. P.303-309.

³ Почепцов Г.Г. Теория и практика коммуникации. – М.: Центр. – 1998. – С. 352.

⁴ Foreign Affairs. 1996. March/April. P. 20-36.